

Dodatok č.1 k Vnútornému poriadku

ŠTANDARDY DODRŽIAVANIA ZÁKAZU SEGREGÁCIE VO VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ

Organizácia:	Základná škola s materskou školou Slovenského učeného tovaríšstva Veľké Rovné
Identifikačné číslo organizácie (IČO) / Zriaďovateľ školy:	I: 37812793 Obec Veľké Rovné
Adresa školy:	Veľké Rovné 302, 013 62 Veľké Rovné
Štát:	Slovenská republika
Riaditeľ/Riaditeľka školy:	Mgr. Martina Bros
Vypracované dňa:	12.8.2025
Schválené dňa:	20.08.2025
Účinnosť od:	1.9.2025
Účel predpisu:	Vnútná smernica na prevenciu a odstraňovanie segregácie vo výchovno- vzdelávacom procese
Podpis:	

ČLÁNOK 1.

ÚVODNÉ USTANOVENIE

1. Tento dodatok upravuje záväzné pravidlá, zásady a opatrenia na predchádzanie, identifikáciu a elimináciu priamej aj nepriamej segregácie vo výchove a vzdelávaní v podmienkach Základnej školy Slovenského učeného tovarištva Veľké Rovné (ďalej len „škola“). Tieto pravidlá sú aplikované vo všetkých organizačných, pedagogických, personálnych aj prevádzkových aspektoch života školy a sú záväzné pre všetkých zamestnancov, zákonných zástupcov aj iných partnerov školy.
2. Dodatok vychádza zo Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní, ktoré vydalo Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVaM SR“) ako podporný nástroj na zabezpečenie rovnosti príležitostí, ľudskej dôstojnosti a inkluzívneho prístupu k vzdelávaniu všetkých žiakov bez rozdielu.

Tento dodatok a jeho uplatňovanie sa opiera najmä o:

- **zákon č. 245/2008 Z. z.** o výchove a vzdelávaní (školský zákon), konkrétne § 3 (zásady výchovy a vzdelávania), § 152 ods. 4 (povinnosť školy dodržiavať zákaz segregácie),
 - **zákon č. 365/2004 Z. z.** o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (antidiskriminačný zákon),
 - **zákon č. 596/2003 Z. z.** o štátnej správe v školstve a školskej samospráve,
 - súvisiace právne predpisy (napr. zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu, zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník) a relevantné medzinárodné dohovory o ochrane ľudských práv a práv dieťaťa, ktorými je Slovenská republika viazaná (napr. Dohovor o právach dieťaťa, Chartu základných práv EÚ, Európsky dohovor o ľudských právach).
3. Štandardy a tento dodatok predstavujú preventívny rámec na ochranu pred segregáciou v akejkoľvek forme – vrátane nevedomého vyčleňovania žiakov na základe sociálneho, zdravotného, jazykového alebo etnického pôvodu – a slúžia ako podklad pre vytváranie inkluzívnej, bezpečnej a spravodlivej školy, ktorá naplňuje princípy rovnosti a nediskriminácie v praxi.

ČLÁNOK 2.

VYMEDZENIE POJMOV

1. **Segregácia** vo výchove a vzdelávaní je neopodstatnené oddelenie alebo vylúčenie jednotlivcov alebo skupín žiakov na základe sociálneho pôvodu, etnickej príslušnosti, zdravotného znevýhodnenia alebo iného dôvodu, ktoré má za následok zníženú kvalitu alebo rozsah ich vzdelávania.
2. **Priama segregácia** je úmyselné a vedomé rozdeľovanie žiakov do oddelených skupín alebo tried na základe diskriminačných kritérií.
3. **Nepriama segregácia** vzniká ako dôsledok zdanlivo neutrálneho opatrenia, ktoré však v praxi vedie k diskriminácii určitých skupín žiakov.

ČLÁNOK 3.

VŠEOBECNÁ ČASŤ

Škola sa pri zabezpečovaní zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní riadi Štandardmi na dodržiavanie zákazu segregácie, ktoré vydalo MŠVVaM SR. Tieto Štandardy sú zakotvené v dodatku školského poriadku a predstavujú súbor zásad, pravidiel a krokov zameraných na predchádzanie a odstránenie segregácie v oblasti vzdelávania. Ich implementácia podporuje napĺňanie princípov výchovy a vzdelávania, ako ich definuje školský zákon 245/2008 Z. z., v rámci škôl a školských zariadení.

Vychádzajú z ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa:

Článok 2 ods. 1:

Zabezpečiť práva ustanovené týmto Dohovorom každému dieťaťu nachádzajúcemu sa pod jurisdikciou signatárskeho štátu bez akejkoľvek diskriminácie podľa rasy, farby pleti, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národnostného, etnického alebo sociálneho pôvodu, majetku, telesnej alebo duševnej nespôsobilosti, rodu a iného postavenia dieťaťa alebo jeho rodičov alebo zákonných zástupcov.

Článok 2 ods. 2:

Urobiť potrebné opatrenia na to, aby bolo dieťa chránené pred všetkými formami diskriminácie alebo trestania, ktoré vyplývajú z postavenia, činnosti, vyjadrených názorov alebo presvedčenia jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo členov rodiny.

Článok 3 ods. 1:

Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, či už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Článok 29 ods. 1:

Výchova a vzdelávanie dieťaťa má smerovať k

- a) rozvoju osobnosti dieťaťa, jeho jedinečných daností a duševných a fyzických schopností v ich najvyššej možnej miere;
- b) rozvíjaniu úcty k ľudským právam a základným slobodám a k zásadám zakotveným v Charte Organizácie Spojených národov;
- c) rozvíjaniu úcty k rodičom, k vlastnej kultúrnej, jazykovej a hodnotovej identite a k hodnotám krajiny, v ktorej dieťa žije i k hodnotám krajiny svojho pôvodu a k iným kultúram,
- d) príprave dieťaťa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia, mieru, znášanlivosti, rovnosti pohlaví a priateľstva medzi všetkými národmi, etnickými, národnostnými a náboženskými skupinami a osobami domorodého pôvodu;
- e) rozvíjaniu úcty k prírodnému prostrediu.”

Štandardy dodržiavania zákazu segregácie sú rozpracovaním a realizáciou praktickej časti Metodickéj príručky desegregácie vo výchove a vzdelávaní vydanej MŠVVaM SR.

Štandardy v prepojení na metodickú príručku napomáhajú naplneniu princípu „zákazu všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie“. Segregáciu vo výchove a vzdelávaní definuje školský zákon nasledovne: „konanie alebo opomenutie konania, ktoré je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania podľa osobitného predpisu (antidiskriminačný zákon) a v dôsledku ktorého dochádza alebo by mohlo dôjsť k priestorovému, organizačnému alebo sociálnemu

vylúčeniu skupiny detí, žiakov alebo účastníkov výchovy a vzdelávania alebo k ich oddelenému vzdelávaniu okrem vzdelávania poskytovaného v súlade s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (Dohovor proti diskriminácii vo vzdelávaní; Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím) pri uplatňovaní práv národnostných menšín na výchovu a vzdelanie v jazyku príslušnej národnostnej menšiny a pri vytváraní podmienok na vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením alebo nadaním a žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo s nadaním so zohľadnením ich vôle a záujmov a vôle a záujmov ich zákonných zástupcov, ak je účasť na takom vzdelávaní voliteľná a zodpovedá úprave podmienok výchovy a vzdelávania podľa tohto zákona, osobitne pre výchovu a vzdelávanie na rovnakom stupni vzdelania."

Štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní sa týkajú všetkých oblastí, ktoré upravuje školský poriadok podľa školského zákona (Zákon č. 245/2008 Z. z., § 153 ods. 1):

- výkon práv a povinností žiakov a ich zákonných zástupcov v škole, pravidlá vzájomných vzťahov a vzťahov s pedagogickými zamestnancami a ďalšími zamestnancami školy,
- prevádzka a vnútorný režim školy,
- podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia, detí a žiakov a ich ochrany pred sociálno - patologickými javmi, diskrimináciou alebo násilím,
- podmienky nakladania s majetkom, ktorý škola alebo školské zariadenie spravuje, ak tak rozhodne zriaďovateľ.

Štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní definujeme ako štandardy postojov a hodnôt a štandardy vyplývajúce z definície segregácie vo výchove a vzdelávaní.

ČLÁNOK 4.

ŠTANDARDY DODRŽIAVANIA ZÁKAZU SEGREGÁCIE VO VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ

Základným predpokladom pre úspešné zavedenie štandardov, ktoré zabezpečia proces prevencie, či odstraňovania segregácie vo výchove a vzdelávaní je zásadný posun v oblasti postojového a hodnotového nastavenia, kultivácie verejného diskurzu a medziľudských vzťahov všetkých aktérov vzdelávania, ktorí prichádzajú na pôde škôl do kontaktu so žiakmi. Spoločnosť 21. storočia potrebuje občanov, ktorí majú také hodnoty, postoje, schopnosti, poznanie

a kritické myslenie, aby mohli fungovať ako demokratickí a interkultúrne kompetentní občania. Postojové a hodnotové štandardy sú definované na základe kľúčových ukazovateľov (deskriptorov), ktoré boli vytvorené Radou Európy v dokumente Referenčný rámec kompetencií pre demokratickú kultúru.

Deskriptory sú popisy a vysvetlenia týkajúce sa konkrétneho žiadúceho správania všetkých aktérov vo vzdelávaní:

- Zaobchádzať so všetkými ľuďmi bez rozdielu s rešpektom,
- Vyjadrovať úctu všetkým bez rozdielu a vnímať rozmanitosť ako príležitosť a prínos pre školu pri príprave a realizovaní aktivít výchovno-vzdelávacieho procesu.
- Vyjadrovať druhým ľuďom uznanie ako rovnocenným ľudským bytostiam.
- Rešpektovať ľudí rôzneho vierovyznania.
- Rešpektovať ľudí, ktorí majú odlišné politické názory.
- Prejavovať záujem spoznať presvedčenia, hodnoty, tradície a pohľady druhých ľudí na svet.
- Dávať priestor druhým ľuďom na vyjadrenie sa.
- Preukázať prebratie zodpovednosti za svoje skutky.
- Ospravedlniť sa, pokiaľ niekomu ublížim.
- Vyjadrovať vôľu a záujem spolupracovať a pracovať s druhými ľuďmi na presadzovaní spoločných záujmov.

Štandardy vyplývajúce z definície segregácie vo výchove a vzdelávaní:

- Škola pri uplatňovaní Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vypracuje Plán uplatňovania Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní a využíva Metodickú príručku desegregácie vo výchove a vzdelávaní vydanú MŠVVaM SR.

Štandardy priestorovej desegregácie:

- Do všetkých priestorov školy, určených pre žiakov, je umožnený rovný (nediskriminačný) prístup všetkým žiakom. Škola alebo školské zariadenie nemá priestory a budovy vyhradené pre jednotlivé skupiny žiakov vytvorené za účelom ich vylúčovania alebo

neprípustného oddeľovania na základe ktoréhokoľvek chráneného dôvodu uvedeného v antidiskriminačnom zákone.

- Škola v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu využíva priestory, ktoré spĺňajú normy stanovené regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva, pričom výchovnovzdelávací proces žiadnej zo skupín neprebíha v priestoroch, ktorých kvalita je výrazne rozdielna oproti iným priestorom v ktorých je realizovaný výchovno-vzdelávací proces.
- Ak má škola v jednotlivých vekových kohortách zastúpenie žiakov rôzneho etnického, národného alebo sociálneho pôvodu, farby pleti alebo iného chráneného dôvodu podľa antidiskriminačného zákona, má vytvorené triedy, v ktorých je vyvážené zastúpenie žiakov týchto skupín.

b) Štandardy organizačnej desegregácie:

- Škola má nastavenú organizáciu školského vyučovania a denný program tak, aby nedochádzalo k vylučovaniu a neprípustnému oddeľovaniu niektorej skupiny žiakov a poslucháčov,
- Všetky skupiny žiakov školy majú stanovené rovnaké vzdelávacie štandardy, na základe ktorých pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci a ďalší zamestnanci vytvárajú učebné osnovy školského vzdelávacieho programu. Úpravy je možné realizovať len u žiakov, ktorým to určuje individuálny vzdelávací program, individuálny učebný plán alebo poskytnuté podporné opatrenia.
- Všetky skupiny žiakov majú umožnený rovný prístup k materiálno-technickému vybaveniu, učebným materiálom a iným vzdelávacím pomôckam výchovno-vzdelávacieho procesu prislúchajúcemu danému ročníku alebo stupňu vzdelávania.
- Škola je povinná využiť všetky dostupné prostriedky, nástroje a metódy, aby umožnila prístup ku vzdelávaniu v maximálnej miere všetkým skupinám žiakov aj v prípade krízových udalostí v škole. Po ukončení krízovej udalosti je škola povinná realizovať príslušné podporné opatrenia na kompenzáciu prípadných výpadkov vo výchove a vzdelávaní, ktoré nemohli byť v maximálnej miere riešené počas krízovej situácie.

c) Štandardy sociálnej desegregácie

- Škola využíva potrebné a dostupné inkluzívne podporné opatrenia na podporu sociálneho začlenenia žiakov a poslucháčov a vytváranie pozitívnej podporujúcej

sociálnej klímy v škole, ktorá prispieva k destigmatizácii a odstraňovaniu stereotypov a predsudkov.

- Škola organizuje a podporuje programy neformálneho vzdelávania a mimoškolské aktivity smerujúce k vytvoreniu priaznivej sociálnej klímy a interkultúrneho porozumenia v rámci školy, medzi žiakmi ako aj rodičmi.
- Škola prijíma, vzdeláva a vychováva všetky skupiny žiakov podľa platných právnych predpisov bez vylučovania a neprípustného oddeľovania na základe akéhokoľvek chráneného dôvodu uvedeného v antidiskriminačnom zákone.
- V škole neexistujú procesy, postupy a usporiadania (ani na úrovni tried), ktoré vylučujú alebo neprípustne oddeľujú skupiny žiakov na základe akéhokoľvek chráneného dôvodu uvedeného v antidiskriminačnom zákone.
- Škola umožňuje všetkým skupinám žiakov, aby sa pre napĺňanie a rozvoj svojho potenciálu zapájali do aktivít a súťaží, ktoré sama organizuje, alebo sú škole sprostredkované, a aktívne k tomu žiakov motivuje a podporuje.
- Škola pri hodnotení žiakov nekoná diskriminačne len na základe ich príslušnosti k niektorej sociálnej alebo etnickej skupine alebo iného chráneného dôvodu podľa antidiskriminačného zákona.

ČLÁNOK 5.

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY

1. Škola uplatňuje rovnaký prístup ku všetkým žiakom bez ohľadu na ich rasu, národnosť, etnickú príslušnosť, sociálne zázemie, zdravotný stav, náboženské vyznanie, jazyk, rodovú identitu, kultúrne odlišnosti alebo akékoľvek iné spoločenské postavenie. Škola nesmie priamo ani nepriamo diskriminovať žiadneho žiaka alebo skupinu žiakov a vylučovať ich zo spoločných činností alebo možností prístupu k vzdelaniu, aktivitám či podporným opatreniam.
2. Škola aktívne podporuje inkluzívne vzdelávanie, v ktorom sú všetky deti a žiaci začleňovaní do spoločného vzdelávacieho procesu v čo najvyššej možnej miere, s dôrazom na rešpektovanie ich individuálnych vzdelávacích potrieb, jazykových schopností, kultúrnych špecifik či sociálneho zázemia. Inklúzia nie je vnímaná ako doplnok, ale ako základný princíp pedagogickej práce a organizácie školy.

3. V rámci výchovno-vzdelávacieho procesu sa uplatňuje princíp nediskriminácie, rovnosti príležitostí, ochrany ľudskej dôstojnosti a spravodlivosti, a to nielen na formálnej úrovni, ale aj pri každodennom kontakte so žiakmi a ich rodinami. Škola vytvára také prostredie, ktoré vedie žiakov k empatii, tolerancii, rešpektu voči inakosti a aktívnemu občianstvu. Zároveň podporuje mechanizmy pre otvorenú komunikáciu, spätnú väzbu a riešenie podnetov súvisiacich s nerovným zaobchádzaním.
4. Zásady rovnosti a zákazu segregácie sú implementované vo všetkých oblastiach života školy – od organizácie tried, cez výber vyučovacích metód, zabezpečenie prístupnosti aktivít a podporných služieb, až po prácu s rodičmi, odbornými zamestnancami a komunitou. Škola si je vedomá svojej zodpovednosti nielen za priamu edukáciu, ale aj za vytváranie spoločensky spravodlivého prostredia.

ČLÁNOK 6.

POSTUPY A OPATRENIA

1. Škola pravidelne monitoruje a analyzuje vnútorné podmienky, organizačné procesy a rozhodovacie postupy v súvislosti s možným výskytom priamej alebo nepriamej segregácie. Monitorovanie sa týka napríklad zloženia tried z hľadiska etnického, jazykového či sociálneho pôvodu žiakov, spôsobu ich zaradovania do skupín, rozdelenia pri záujmových krúžkoch, výbere žiakov na podujatia, ako aj rovnakého prístupu k pomôckam, priestoru, podporným opatreniam a výhodám. Monitorovanie sa vykonáva minimálne raz ročne, pričom výsledky sú zaznamenané ako súčasť autoevaluačných správ školy.
2. Ak sa zistí podozrenie na existenciu segregačných praktík, alebo sa identifikujú rizikové faktory, ktoré by mohli viesť k diskriminácii alebo vyčleňovaniu žiakov, vedenie školy bezodkladne prijme účinné a primerané opatrenia. Môže ísť o zmenu organizačných schém, úpravu pravidiel prijímania, doplnenie podporných mechanizmov, alebo revíziu interných smerníc. V prípade vážnych podnetov je škola povinná o postupe informovať aj zriaďovateľa alebo príslušný Regionálny úrad školskej správy.
3. Škola v prípade potreby aktívne spolupracuje s odbornými zamestnancami, školskými podpornými tímami, centrami poradenstva a prevencie, zriaďovateľom, zákonnými zástupcami a ďalšími inštitúciami. Cieľom tejto spolupráce je zabezpečiť individuálny

a rovný prístup ku každému žiakovi, predchádzať prehlbovaniu rozdielov a vytvárať účinnú sieť podpory pre deti zo znevýhodneného alebo ohrozeného prostredia. Spolupráca je koordinovaná v súlade s vnútorným systémom školy a dokumentovaná v pedagogickej dokumentácii.

4. Zamestnanci školy sú pravidelne informovaní a vzdelávaní o princípoch rovnosti, antidiskriminácie, inkluzívneho vzdelávania a eliminácie segregácie. Škola zabezpečuje účasť pedagogických a odborných zamestnancov na metodických podujatiach, školeniach a workshopoch zameraných na práva dieťaťa, prácu s rôznorodými skupinami žiakov, interkultúrnu citlivosť a prevenciu sociálneho vylúčenia. Dôraz sa kladie na schopnosť včas identifikovať príznaky vyčleňovania a na budovanie školskej kultúry založenej na spolupráci, dôstojnosti a bezpečí pre všetkých žiakov.

ČLÁNOK 7.

IMPLEMENTÁCIA A KONTROLA

1. Tento dodatok je neoddeliteľnou súčasťou vnútorného poriadku školy a jeho ustanovenia sú záväzné pre všetkých pedagogických, odborných a nepedagogických zamestnancov, ako aj pre ostatné osoby, ktoré sa podieľajú na organizovaní výchovno-vzdelávacieho procesu alebo sú v priamom kontakte so žiakmi. Záväznosť dokumentu platí aj pre externých spolupracovníkov a dobrovoľníkov, ktorí sa zúčastňujú na činnostiach školy.
2. Za dohľad nad dodržiavaním štandardov a ich praktickou aplikáciou zodpovedá riaditeľ/ka školy. Jeho/jej povinnosťou je zabezpečiť, aby všetky opatrenia a zásady definované v tomto dodatku boli systematicky uplatňované pri riadení školy, organizácii tried, prijímaní žiakov, prideľovaní podporných opatrení, v rámci rozhodovania o aktivitách a pri nastavovaní vnútorného prostredia školy.
3. Súlad s týmto dodatkom je pravidelne vyhodnocovaný v rámci autoevaluačného procesu školy, a to minimálne raz ročne. Hodnotenie zahŕňa zisťovanie efektivity opatrení na prevenciu segregácie, spätnú väzbu od zamestnancov, rodičov a žiakov, ako aj revíziu rizikových faktorov v organizácii výchovno-vzdelávacieho procesu.

ČLÁNOK 8.

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

1. Tento dodatok nadobúda účinnosť dňom jeho schválenia riaditeľom školy.
2. Dodatok je sprístupnený zákonným zástupcom žiakov a širokej verejnosti prostredníctvom webového sídla školy, ako aj v tlačenej forme na mieste obvyklom v priestoroch školy – napríklad na informačnej tabuli, v kancelárii školy alebo v priestore dostupnom pre rodičov.
3. Riaditeľ školy zabezpečí, aby boli s obsahom dodatku preukázateľne oboznámení všetci zamestnanci školy, a aby sa s jeho ustanoveniami aktívne pracovalo aj pri tvorbe a revízii ďalších vnútorných predpisov školy.
4. Tento dodatok sa priebežne aktualizuje podľa potrieb školy, legislatívnych zmien alebo usmernení príslušných orgánov, pričom každá zmena podlieha schváleniu a je riadne zaznamenaná v dokumentácii školy.

V dňa

Riaditeľ/Riaditeľka školy